ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ—ՏԱՐԻ—ԹԻՎ—1165—ՇԱԲԱԹ—13—ՆՈՅԵՄԲԵՐ—1871

ԳԱՆՁԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան գին Ն. Պոլսոյ համար
» Գաւառաց »
Վեցամսեայ Ն. Պոլսոյ »
» Գաւառաց »
Օտարաց
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փարայ
Յանձնացման ապար մէկ անգամի համար 3 զուարուշ, երկու անգամի համար 2 զուարուշ, աւելի անգամներու համար դառ սակարկութիւն կէլայ

ԱԼԱՐԴ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆՁԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊՈՍՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Եւրոպական վերջին լրագրերը Հնդկաց ազգային ժողովոյն արարածը կը բերեն, յորմէ կը տեսնուի թէ Հնդկերին իրենց ազգային իրաւանց եւ ազատութիւնն ունին։

Անհաւասիկ յիշեալ արարածը։

«Ազգային ժողովս նկատելով թէ Պոհեմիոյ թագաւորութեան սահմանադրական դիրքը՝ զոր մեր հայրերը մեզ կտակած են եւ որ թագաւորութեան երդումով նոր իրագործուած է սեպտ. 12ի թագաւորական հրամանագրով յատկապէս ճանաչուեցաւ, եւ ազգային ժողովս ալ այն թագաւորութեան Աւստրիոյ միացումը ուրիշ գաւառաց հետ ունի ոչիք յատուկութիւններն որդւոյ եւ գահաժառանգի հրաւիրուելու։

«Կատարելապէս համոզուած լինելով որ ժողովս օրն թագաւորական հրաւէրին իր կրցածին չափ առաջարկութիւններով պատասխանեց, թագաւորութեան եւ երկրին համաձայնութիւնն իր բոլոր կարեւորութեամբ նկատեց, համոզմունքս մը որ ազատութեամբ պիտի լինի եւ իրաւունց, որ եւ է ծանօթութիւն մը դուրս չը պիտի ձգէ։

«Նկատելով որ այս թագաւորութեան սահմանադրական դիրքը չիջնար ուրիշ որ եւ է Սրբազնագրական-Մարդկոյ մը իրաւասութիւնն ընդունիլ, եւ ամենածանր պատասխանատուութեան ներքեւ կեցնոյ զմ որ նենգէ այս համոզումը՝ որ Պոհեմիոյ թագին եւ կոյսորութեան ամենէն ծանր շահերուն հետ սերտիւ կապուած է։

«Ազգային ժողովս կը յայտնէ թէ ինք հաստատ պիտի կենայ իր յայտարարութեանց վրայ՝ զոր բուլմոթիւ քաղաքական գրութեանց մէջ կանոնաւորապէս նշանակած է հանդերձ գօրաւոր պատճառաբանութեամբ Պոհեմիոյ թագին անկախութեան եւ Աւստրիոյ միւս նահանգաց հետ ունեցած միացման վրայ։ Նոյնպէս հաստատ պիտի կենայ այն համոզման վրայ թէ այս երկրին սահմանադրական դիրքը՝ փոխադարձ համաձայնութեամբ կնքուած երկիրներուն պայմանագրութեան մը բնութեան համեմատ ուրիշ կերպիւ չկրնար կարգադրիլ՝ բայց միայն օրինաւոր ժողովով՝ ներկայացեալ ազգին եւ օրինաւոր թագաւորին համաձայնութեամբ։

«Հետեւաբար, ազգային ժողովս կորոշէ հաստատիլ մնալ իր խօսքին իր որոշման եւ իր պարտուց վրայ։ Պոհեմ ազգին իր բաղդն որոշելու իրաւունքը պինդ բռնել։ եւ երբէք չհաճիլ որ ուրիշ երկիրներու եւ ուրիշ ազգաց երեսփոխանները դատաւոր լինին Պոհեմիոյ թագաւորութեան իրաւանց եւ Պոհեմ ժողովրդին իր օրինաւոր թագաւորին հետ ունեցած յարաբերութեանց։ ուստի յանձն չառնեար երեսփոխաններ գլխել Ոչ-Հունգարացի երկիրներու եւ թագաւորութեանց երեսփոխանական ընդհանուր ժողովին, եւ միանգամայն կը բողոքէ այն մտածութեան դէմ՝ թէ այնպիսի ժողով մը Պոհեմիոյ թագաւորը թեան քաղաքական իրաւունքն եւ սահմանադրութեան վրայ որոշում ընելու իրաւունք եւ իշխանութիւն կրնայ ունենալ»։

Այս յայտարարութեան վրայ Աւստրիոյ կառավարութիւնն որոշեց որ Վիէննայի համազգային երեսփոխանական ժողովին համար Պոհեմիոյէն ուղղուելիք երեսփոխանները Պոհեմիոյ ազգային ժողովէն չառնին, այլ ուղղակի Պոհեմիոյ ժողովրդէն։ Բայց հոս ալ այս խնդիրը կը ծագի։ թէ Պոհեմիոյ ժողովուրդն յանձն պիտի առնու ուղղակի երեսփոխան ընտրել՝ հակառակ իր ազգային ժողովոյ որոշման։ եւ եթէ՝ ինչպէս որ շատ հաւանական է, ընտրութիւն չընէ։ Աւստրիոյ կառավարութիւնն ինչ ընելոյք պիտի բռնէ Պոհեմիոյ Չէքքաց դէմ։ բռնութեամբ թէ իրաւախոհութեամբ պիտի լուծէ այս կնճիռը։

Նոր պաշտօնէութեան, ծրագրին նայելով՝ իրաւախոհութեան միտում չտանուիր։ ուստի քան ամենայն հանանգութեան՝ բիրտ ուժ պիտի մնայ այս խնդրոյն լուծումը։ Աւստրիոյ հեռեւանքը դժուարին է հիմակուց գուշակել։

Գերմանիոյ մէջ Պոնտաբարթեանց մերձենալութիւններուն վերջ տալու համար Պ. Թիէրի կառավարութիւնն օրէնք մը կը պատրաստէ։ Պոնտաբարթի տունին դէմ, որպէս զի չիրնան Գաղղիա մտնել։

Անհաւասիկ օրինաց ծրագիրը, որ ազգային ժողովոյ որոշմանը պիտի ներկայանայ։

«Յօդ. 1։ Գաղղիոյ հողը մտնել արգիլեալ է կոյսերական ընտանեաց ամեն անդամց։ Մտնելու համար յատուկ հրաման մը հարկաւոր պիտի լինի։

«Յօդ. 2։ Իրրեւ բնական հետեւանք այս առաջին յօդուածին, որ եւ է պաշտօնի չպիտի կրնան ընտրուիլ։

Կարերական ընտանեաց դէմ կառավարութեան այս ընթացքին քաջալերութիւն տուած է մասամբ մ՚ալ Նարբէնի իշխանին կարգեցեալ գաւառական Մնց. Հ. ժողովոյն նախագահութիւնն վերցուցին եւ անոր տեղ իրեն հակառակորդ հանրապետականի մ՚ընտրութիւնը։ յորմէ տեսնուեցաւ թէ Պոնտաբարթի տունը նոյն իսկ իր որդանները եղող կղզւոյն մէջ շատ կողմնակից չունի։

Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատունը մեծ փութով կ՚զբաղի արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ պաշտօնական գրութիւնները հաւաքելով Գեղին տետրակը պատրաստելու։ որպէս զի ազգային ժողովը դատմարուած ժամանակ երեսփոխանաց բաժնէ։

Կրուի թէ Գեղին տետրակին ուսումնն կարեւոր եւ հետաքրքրաշարժ մասերն Իտալիոյ եւ Թուրքիոյ հետ Գաղղիոյ ունեցած յարաբերութեանց վերաբերեալ պաշտօնական գրութիւններն են։

Ամերիկայի մէջ Մորմոնեանները բազմակնութեան խնդիրը բաւական ուշադրութիւն գրաւած է այս օրերս։

Մինչեւ հիմա կը կարծուէր թէ բազմակնութեան տեսնէն տարբերմ թրշնամիները կանայք էին։ Այս կարծիքը սուտ հանեցին Մորմոնուհիք՝ երկու հազար հինգ հարիւր տարադրութեամբ ազերտագիր մը տալով Գրանթ նախագահին պատէս որ բազմակնութեան թոյլատրութիւն ընէ։

Ասիէց դատ մարդասէրներ մ՚երեւան եկած է Ամերիկայի մէջ՝ նոր կրօնք մը քարոզող։ որ իր փարդապետութեան հաւատացող կանանց քանի մ՚այր առնելու արտօնութիւն կուտայ։

Այսպիսի տնարարական ազանդ մը՝ որ կրօնից անտեսման ազատութեան անունով կը քարոզուի։ ոչ միայն ամեն կրօնական եւ քաղաքական օրէնքաց հակառակ։ այլ եւ նոյն իսկ մարդկային ընկերութեան եւ ընտանեկան սիրոյ նոյն իսկ ոչնչացուցիչ եղծումն բլլալով։ չյուսացուցիչ որ թոյլատրութիւն գտնէ Ամերիկայի կառավարութենէն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մէլբուրնա 19 Նոյ.

Աղքատութիւնը բոլոր երկրին մէջ ծաւալեցաւ։

Մադրաս 19 Նոյ.

Երեսփոխանական ժողովը՝ կառավարութեանց պաշտօնէից կարծեաց դէմ՝ վանդերուն վերահսկողութեան աւելորդութիւնն ընդունելով։ պաշտօնեայք հրաժարական տուին։ Անոր փոխ թագաւորն ալ երեսփոխանական ժողովը լուծեց։

Մատրաս 19 Նոյ.

Թագաւորը ծերակուտի եւ երեսփոխանական ժողովոյ նախագահներուն հետ խորհրդակցելէ ետեւ՝ Գաշտանէից հրաժարականը չընդունեց։

Երկրին մէջ կատարեալ խաղաղութիւն կը տիրէ։

Վիէննա 20 Նոյ.

Աւէրտրիկ իշխանը նոր պաշտօնէութիւն մը կազմելու պաշտօն առած է կրնան։ եւ այս նպատակաբանակցութիւնք կը լինին սահմանադրական կուսակցութեան դրութիւններուն հետ։

Պ. Տը Պոյոթ քիչ օրէն Լոնտրա պիտի երթայ պետական գործեր։

Յուէրա 20 Նոյ.

Ցղիմատարութեանց վրայ մեծ դարդութիւններ երեւան եկեալ յիշեալ պաշտօնատունը գոյութեան։

Հուամ 20 Նոյ.

Խարհրդարանին մնացեալ գումարման մէջ երեսփոխանք սահմանի մէջ կրթական կարգի փոխ մը ընելու առաջարկութիւն պիտի ընեն։

Բրաքա 21 Նոյ.

Դաշնակցականաց հանդիսաւորապէս կատարեցաւ վերջերս։ 24 հոգի միայն ներկայ գտնուեցան։

Գարլիզ 21 Նոյ.

Լրագրաց Գաղղիոյ եւ Բաւարիոյ մէջ գաշնակցութեան նպատակաւոր յօդուածներ կը հրատարակեն։

Լէրթնի դրագրեան ապանոյշներն ի մահ դատապարտեցան։

Հոտ 21 Նոյ.

Վիրթոր Լամանու էլ թագաւորն եռանդագին հանակրութեամբ ընդունուեցաւ ժողովրդէն։

Մատրիտ 21 Նոյ.

Հանրաքարութիւնը վերահաստատեցաւ։ արդէն պաշտօնէութիւնը պիտի մնայ։ Ռանիթի վրայ հարիւրին 18 ատրք գնելու անօրէնութիւնը հոս թոգուեցաւ մինչեւ երեսփոխանական ժողովին գումարումն։ որ յառաջիկայ վեցերորդի մէջ անդի պիտի ունենայ։

Նիւ-Եորք 21 Նոյ.

Բաւարիոյ կոյսերը եղբայր Աէէքսիս Մեծ դուքսը մեծ հանդիսութեամբ ընդունեցաւ հոս։ բանախօսութիւնք՝ ընելով Բաւարիոյ եւ Ամերիկայի մէջ հաստատեալ բարեկամութեան ամրութիւնը վերայ։

Վիէննա 21 Նոյ.

Աւէրտրիկ իշխանին առաջարկութեան վրայ պաշտօնէից նախագահին առնն եղած խորհրդին ներկայ գրաւոր երեսփոխանք իրենց գրածներ տալ թոյլատրութիւնը հոստատուն կարգութեան։

Բուտէյիի ազատեալ բաժինք 68 05
Գանքայի բաժինք 824
Ագիо 116·20

Վիէննա 22 Նոյ.

Ինչ բանացման կոչմունքից լրագիրք Աւէտրիկ իշխանը կը պաշտպանեն։ բոլոր յայտագիրը կառավարութենէն ընդունուեցաւ։

Բուտէյիի ազատեալ բաժինք 68· 05
Ագիо 117

Սիրամ 22 Նոյ.

Մուսլմանաց կոչը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ։ 1867 իրաւախո-

հութիւնն ամրացնելու համար Հունգարական համաժողով մը կը կազմուի։

Լոնդրա 23 Նոյ.

Գահաժառանգ կոլլէսի իշխանը Թիֆոէն հիւանդանալով, թագաւորն բժիշկ Սըր Վ. Ժէնների ցոյն իմանալու կոչուեցաւ։

Լոնդրա 23 Նոյ.

Օրմ. գնոնս. 48 մ.
» փոխ 1865 64 մ.
» » 1869 54 մ.
Անգլ. բանս. 93 մ.
Լանդ գաղտ. 55 05
Օսմ. նոր փոխ. գնդէ 3 մ.
Ազիան 17 16
Մանէր 41 մ.

Լիվերբուլ 23 Նոյ.

Բամպակ. Մ. Ն. Ս. 9 մ.
Ծախուած 18000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Գենարի փաշան Ցէրիմիկրհանէի սրընոյէն անուանեցաւ՝ խնայութեանց յանձնաժողովոյ անդամութեան պաշտօնն ալ վրան մնալով։

Թիճարէթի երկրորդ ատենին անդամ Ալի Հայրաբ էֆէնտին առաջին ատենին նախագահ անուանեցաւ։

Թիճարէթի ժողովին նախագահ Ալի Հիլմի էֆէնտին իսմիրնոյի ատենին անդամ անուանեցաւ։

Սուլէյմէի ատենին անդամ Գրիգոր էֆէնտին երկրորդ ատենին անդամ անուանեցաւ։

Թիճարէթի քոմիսիէին անդամ Յոհաննէս էֆէնտին նոյն քոմիսիէին նախագահ անուանեցաւ։

Արդարութեան ատենին Մուլլայիմ Շահպազ էֆէնտին Թիճարէթի ատենին անդամ անուանեցաւ։

Ղալաթիոյ մաքսատան նախորդ տնօրէն Բորիմ աղան Միրոյէ էֆէնտին Պերայի մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ։

Վեհ. Յուլիանը փոխանցեալ Ալի փաշային կ. Պոլսոյ ապարանքին տեղւոյն վրայաբէն 3000 քսակ ժառանգ սրբ. տաճարի յիշեալ շքեղ ապարանքը Բարձր. Շէյխ-իլ-իսլամ էֆէնտիին պաշտօնատուն ասկմանեց։

Կ. Պոլսոյ նախորդ քաղաքապետ Հայրաբ էֆէնտին փոխարինեալ հանիները քննելով՝ երկաթուղիներու գծին աջակողմեան մասերուն վճիռ արուեցաւ. իրեն դէմ։

Յոսիկանութեան նախորդ պաշտօնեայ Հիւսնի փաշային պատասխանն ալ Պերատան խարհուրդը քննելով՝ վեց տարի բանտարկելութեան վճիռ արուաւ անոր դէմ։

Լէյլանի Թայմրը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ վեհ. Յուլիանը տասնորդի տրոց (Էօշիբ) վրայ եղած հարիւրին 2 1/2 յաւելուածը վերցնելու հրաման ըրած է։

ՀՈՍՏՈՆԳՈՆԻ ՊՈԼԻՍ

ԷՍԷԱՍԸ ՈՒՍՏԱՍԻՆ

12 Նոյեմ. ուրբաթ իրիկուն	52	23
13 » շաբաթ առաւօտ		
բացուեցաւ	52	26
կէս օր	52	31

Կ. Պոլիս 2 Նոյ.

Սոսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անդ. լիր.	10	10
Գրէամ »	»	Օսմ. լիր.	12.4
Երկաթուղեաց	»	Ֆր.	144 25
Փոխ. 1863	»	»	334
» 1865	»	»	339
» 1869	»	»	278.50
Թրամուէյ	»	Օսմ. լի.	555

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Երևանոփոլսական Ընկ. Ժողովին Լիդ. Եղ. Նիսան ըրաւ՝ Գալաթիա ընդ Նախագահութեամբ Յ. Պարսեղեանի Հոր, եւ Կիլիկիոյ Նոր Կաթողիկոսին ընտրութիւնը վաւերացուց՝ երկար եւ հանդիսաւոր վիճաբանութիւնէ մ՝ետեւ՝ որոյ նմանը խիստ քիչ անգամ անցնուած է։

Ժամանակն եւ տեղւոյս անձկութիւնը չներելով այս նշանաւոր նըստաին մանրամասն պատմութիւնը ոչն թերթով հրատարակել։ յաջորդիկ երեքշաբթի աւուր կը թողունք։

Իսկիւտարու Յիրամիէ թաղին մէջ քանի շաբաթէ՝ ի վեր ծագած թագաւկան վէճը՝ որ ոչ եւ ոչ անկարգութեանց եւ անիշխանական ապօրինութեանց առիթ եղած է, վերջին օրերս ուրիշ գէպք մ՝ալ արտադրած է։ զոր լրագիրք ամենք աղգային փարշութեան եւ Յ. Պատրիարքին դէմ ժողովուրդը դրդռելու նիւթ եւ գէնք բրած են։

Թաղին մէջ բնակեալ քանի մ՝անձանց մէկ մէկ անուսարագիր նամակ երթալով, որոյ մէջ մինչեւ իսկ անունց կենաց դէմ սպառնալիք եղած են, ասնցմէ մէկը՝ կենաց վտանգէ վախնալով՝ ոստիկան ուղեան կը բողոքէ։ եւ ոստիկանութիւնն ալ քննութեան ձեռնարկելով՝ քանի մ՝անձինք կը ձերբակալէ։

Այս ձերբակալութեանց մէջ ոչ մարդն ունի Պատրիարքարանը եւ ոչ կամակցութիւն։ բայց եւ այնպէս լրագիրք ամենք այնպէս հաստատել կուզեն թէ վարչութեան թաղրիրոնին եղած են։

Լաւ մեր կարծեաց, եթէ Պատրիարքարանի միջամտութեան արժանի գործ մը կայ։ Սէրամբէգի գարպոցին փորձապետներէն մէկուն թշնամանքը մէկ նամակն է Յ. Պատրիարք Հոր ուղղած եւ Ղարաղի չորեքշաբթի աւուր թուոյն մէջ ալ հրատարակուած։

Յ. Պատրիարքն աղգին ընտրեալ գլուխը լինելով՝ մասնաւորի մը կողմէ անոր պատուոյն եղած անարգանքն ընդհանուր ազգին կը վերաբերի։ հետեւաբար, եթէ չենք սխալիր, վարչութեան պարտքն է՝ իբրեւ առանձնապահ տգղային պատուոյն՝ ի դատ կոչել թշնամանիչը եւ հատուցում պահանջել, եւ. եթէ մտիկ չընէ՝ քաղաքական իշխանութեան դատաստանին յանձնել, ցուցնելու համար թէ ամբողջ ազգի մը պատիւն անհատի մը կրից խաղալիկ չկրնար լինիր։

Շատ ցաւալի է տեսնել որ Սէլամսըզի հայ բնակիչք, որոց մէջ ազգասէր եւ խոհական անձինք պակաս չեն, իրենց թաղային իրաւունքը պաշտպանած ժամանակ՝ ազգին գլխոյն եւ վարչութեան դէմ եղած անարգանաց տչք կը դոցեն, առանց խորհելու թէ Պատրիարքն եւ վարչութիւնն ազգինն են, իրենցն է, եւ. անանց եղած թշնամանքը նոյն իսկ իրենց կը վերաբերի։

Երեքշաբթի աւուր Մասիսի մէջ ՍՍԻՍ տարագրութեամբ հրատարակուած յօդուածի մը դէմ Գեր. Խորէն Արբագան նամակ մը գրկած է մեզ, բայց ձեռուընիս ուշ հասնելուն համար հրատարակութիւնն յաջորդիկ երեքշաբթի աւուր կը թողունք։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Լուսաւորութեան ատոյգ նշաններէն մին ալ ճշմարտասիրութիւնն է։ Տգիտութիւնն է միայն որ առաւել երեւակայական մեծութեամբ կշռատեալ՝ քան թէ իրեն իրական վիճակը դիտնալու համար թող կուտայ որ չըհաւնածը ու իրեն անտիրոյթի խառքերն ու ճշմարտութիւնները ճակատին ըսեն։ ճշմարիտ դիտութիւնը առնչուած է, ու երբոր մոտցածնոյց ու ատոյգ գրակը դիմէն փոր առնեա՝ կցաւի, բայց ոչ թէ կորուստ փաստաւոր համար, այլ անոր համար թէ թանդ հրմնեալ է եւ 'ի կիր առնուած է Գարսիկներէն։ ասոր դիւրը հաւանականաբար Աբրայմենեցւոց ատենը պատահած է, այսինքն 500 տարի նախ քան զԳրիգորոս։ Այս տեսակէն՝ որ դիւրաս. կը կարդացուի՝ խոտ. ի. չ. ի. ...։ Ի վերջիւրեալ Գիտութեանի ու Գրականի պարանոցի մէջ գտնուածներէն միւսներ մեղի ուրիշ անդեկութիւն չեն տար, այլ եթէ Պարսկաց թագաւորներուն անունքը, անոնց դատաւորները եւ քանի մը գովեստաբ յիշմիդ։

Ինչպիսի հաստատութիւն է որ խրատանչիւր Արիական մէկ տեղագրիր յիշատակարան՝ իրեն հետ եւ երկրինքնուս թարգմանութիւն կը կրէ Ասորական ոճով։ որ այս երկու ոճերուն մին Պարսկա-Սկիւթեանն է, որ Թուրանական լեզուին, իսկ միւսը Ասորականը՝ որ Սեմական լեզուաց բառերն կը վերաբերի։ Հիմա Արիական տեղագրիր յիշատակարանները՝ որոնք եւ Նուտրաբրատ. կը կոչուին, մէկ տեղ ժողվելով իմացուեր է որ անոնց մէջ հարիւր եւ քառասուն յատուկ անուանք կան, որ հարիւր եւ Ասորիական թարգմանութեանց մէջ ալ գտնուելու են, եւ. իրարու ալ գտնուած ու կարդացուած են։ Այդ 140 յատուկ անուանց ընթերցումը տեսակ մը բանալի է միւս գոցերն ալ բանալու։

Մեր հայրենիքը գոնաւորներուն բոլորն ալ հին ու դժուար տեսակէն է։ Մինչդեռ Պարսկաց լեզուաս. փոխարարուածները ճիշտ այլ ու բնի պէս ամեն մէկ տեղ կամ տեղերու բարդրութիւն ձայն մը կինչանակէ, ու այն ձայնին ու գիրերը ճանաչող մէկը առանց խնուտան ալ խմնալու կարող է զանի կարդալ։ ոչ այնպէս են՝ ինչպէս վերը յիշուեցաւ՝ Հայաստանի մէջ գտնուածները։ Հոս մէկ տեղը կամ քանի մը տեղերու բարդրութիւնը՝ ոչ թէ ա, է, ի, ը, ս, թ եւ ին կինչանակէ, այլ կամ վանկ մը կամ կատարեալ խնաս մը։ այս է անոնց կարդալը դիւրաւ մինչեւ անհնարինութեան հասցնող դժուարութիւնը։ Բայց բնաւ տարակոյս չկայ որ այդ մեռան ուսումնականք այդ հաղարաւոր տարիներով լուռ ու համր կեցած վիճակները խօսեցնել պիտի տան, եւ անանկ խոսեցընել պիտի տան, որ աշխարհք զարմանայ ու հին պատմիչք իրենց դերեզմանեներուն մէջ մէկ անգամ դառնան։

Զարմանալի եւ միանգամայն դարուս ուսումնականութեան փառքն ու յաղթանակն է թէ ինչպէս սկսուեցան այդ տեղագրիրը կարդալու։ Հիմնական սրամտութեամբ մեռեցաւ այդ յիշատակարաններուն 70 տարի առաջ (1802 թուին) 27 տարեկան ուսումնական Գերմանացի մը կրտսեր Գէնտանեան, եւ բաւական տարին քնի ելլ ու տանջուելի ետքը դուռ անանց մէջ հին պատմութիւններէ ծանօթ Պարսիկ թագաւորաց անունքը, ինչպէս Դիւրոս, Դարեհ, Փսերքսէս, Արտաքսերքսէս եւայլն։ Այսչափին տասնին ու ձայները ճանաչելէ զկնի, ուրիշ դիտնականք՝ զարմանալի Պիւրնուֆ Գազդիացին եւ Լասէն Նորմանացին շարունակեցին անոր քննութիւնը։ Պիսաթոնի երեւեցի տեղագիր արձանագրութիւնքը երեւան հանելու պարծանքը Անգղիացի Բաքլինսան ուսումնականին կը պատկանի։ Հայաստանի մէջ գտնուող տեղագրիրը կարդալու մէջ բաւական յաջողած է Գերմանացի Տօքթոր Մորդման՝ որ գրեթէ չորս տարի հոս Պոլիս կը բնակի։

Մեր Հայերուս համար շատ կարեւոր էր եւ խիստ փափաքելի թէ Հայաստանի մէջ գտնուած տեղագրերը ինչ կլսան։ Բայց ասոնց «ճշդ գիտաբ տեսակէն ըլլալով, մինչեւ յարդ ուսկաբին ատոյգ ու անկասկածելի արթիւնքնին ամբոյնելու համար Հնդիսաւոր ժողովոյ մը կը կազմուի։

Լոնդրա 23 Նոյ.

Գահաժառանգ կոլլէսի իշխանը Թիֆոէն հիւանդանալով, թագաւորն բժիշկ Սըր Վ. Ժէնների ցոյն իմանալու կոչուեցաւ։

Լոնդրա 23 Նոյ.

Օրմ. գնոնս. 48 մ.
» փոխ 1865 64 մ.
» » 1869 54 մ.
Անգլ. բանս. 93 մ.
Լանդ գաղտ. 55 05
Օսմ. նոր փոխ. գնդէ 3 մ.
Ազիան 17 16
Մանէր 41 մ.

Լիվերբուլ 23 Նոյ.

Բամպակ. Մ. Ն. Ս. 9 մ.
Ծախուած 18000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Գենարի փաշան Ցէրիմիկրհանէի սրընոյէն անուանեցաւ՝ խնայութեանց յանձնաժողովոյ անդամութեան պաշտօնն ալ վրան մնալով։

Թիճարէթի երկրորդ ատենին անդամ Ալի Հայրաբ էֆէնտին առաջին ատենին նախագահ անուանեցաւ։

Թիճարէթի ժողովին նախագահ Ալի Հիլմի էֆէնտին իսմիրնոյի ատենին անդամ անուանեցաւ։

Սուլէյմէի ատենին անդամ Գրիգոր էֆէնտին երկրորդ ատենին անդամ անուանեցաւ։

Թիճարէթի քոմիսիէին անդամ Յոհաննէս էֆէնտին նոյն քոմիսիէին նախագահ անուանեցաւ։

Արդարութեան ատենին Մուլլայիմ Շահպազ էֆէնտին Թիճարէթի ատենին անդամ անուանեցաւ։

Ղալաթիոյ մաքսատան նախորդ տնօրէն Բորիմ աղան Միրոյէ էֆէնտին Պերայի մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ։

Վեհ. Յուլիանը փոխանցեալ Ալի փաշային կ. Պոլսոյ ապարանքին տեղւոյն վրայաբէն 3000 քսակ ժառանգ սրբ. տաճարի յիշեալ շքեղ ապարանքը Բարձր. Շէյխ-իլ-իսլամ էֆէնտիին պաշտօնատուն ասկմանեց։

Կ. Պոլսոյ նախորդ քաղաքապետ Հայրաբ էֆէնտին փոխարինեալ հանիները քննելով՝ երկաթուղիներու գծին աջակողմեան մասերուն վճիռ արուաւ անոր դէմ։

Յոսիկանութեան նախորդ պաշտօնեայ Հիւսնի փաշային պատասխանն ալ Պերատան խարհուրդը քննելով՝ վեց տարի բանտարկելութեան վճիռ արուաւ անոր դէմ։

Լէյլանի Թայմրը լրագիրը կը ծանուցանէ թէ վեհ. Յուլիանը տասնորդի տրոց (Էօշիբ) վրայ եղած հարիւրին 2 1/2 յաւելուածը վերցնելու հրաման ըրած է։

ՀՈՍՏՈՆԳՈՆԻ ՊՈԼԻՍ

ԷՍԷԱՍԸ ՈՒՍՏԱՍԻՆ

12 Նոյեմ. ուրբաթ իրիկուն	52	23
13 » շաբաթ առաւօտ		
բացուեցաւ	52	26
կէս օր	52	31

Կ. Պոլիս 2 Նոյ.

Սոսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անդ. լիր.	10	10
Գրէամ »	»	Օսմ. լիր.	12.4
Երկաթուղեաց	»	Ֆր.	144 25
Փոխ. 1863	»	»	334
» 1865	»	»	339
» 1869	»	»	278.50
Թրամուէյ	»	Օսմ. լի.	555

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Երևանոփոլսական Ընկ. Ժողովին Լիդ. Եղ. Նիսան ըրաւ՝ Գալաթիա ընդ Նախագահութեամբ Յ. Պարսեղեանի Հոր, եւ Կիլիկիոյ Նոր Կաթողիկոսին ընտրութիւնը վաւերացուց՝ երկար եւ հանդիսաւոր վիճաբանութիւնէ մ՝ետեւ՝ որոյ նմանը խիստ քիչ անգամ անցնուած է։

Ժամանակն եւ տեղւոյս անձկութիւնը չներելով այս նշանաւոր նըստաին մանրամասն պատմութիւնը ոչն թերթով հրատարակել։ յաջորդիկ երեքշաբթի աւուր կը թողունք։

Իսկիւտարու Յիրամիէ թաղին մէջ քանի շաբաթէ՝ ի վեր ծագած թագաւկան վէճը՝ որ ոչ եւ ոչ անկարգութեանց եւ անիշխանական ապօրինութեանց առիթ եղած է, վերջին օրերս ուրիշ գէպք մ՝ալ արտադրած է։ զոր լրագիրք ամենք աղգային փարշութեան եւ Յ. Պատրիարքին դէմ ժողովուրդը դրդռելու նիւթ եւ գէնք բրած են։

Թաղին մէջ բնակեալ քանի մ՝անձանց մէկ մէկ անուսարագիր նամակ երթալով, որոյ մէջ մինչեւ իսկ անունց կենաց դէմ սպառնալիք եղած են, ասնցմէ մէկը՝ կենաց վտանգէ վախնալով՝ ոստիկան ուղեան կը բողոքէ։ եւ. ոստիկանութիւնն ալ քննութեան ձեռնարկելով՝ քանի մ՝անձինք կը ձերբակալէ։

Այս ձերբակալութեանց մէջ ոչ մարդն ունի Պատրիարքարանը եւ ոչ կամակցութիւն։ բայց եւ այնպէս լրագիրք ամենք այնպէս հաստատել կուզեն թէ վարչութեան թաղրիրոնին եղած են։

Լաւ մեր կարծեաց, եթէ Պատրիարքարանի միջամտութեան արժանի գործ մը կայ։ Սէրամբէգի գարպոցին փորձապետներէն մէկուն թշնամանքը մէկ նամակն է Յ. Պատրիարք Հոր ուղղած եւ Ղարաղի չորեքշաբթի աւուր թուոյն մէջ ալ հրատարակուած։

Յ. Պատրիարքն աղգին ընտրեալ գլուխը լինելով՝ մասնաւորի մը կողմէ անոր պատուոյն եղած անարգանքն ընդհանուր ազգին կը վերաբերի։ հետեւաբար, եթէ չենք սխալիր, վարչութեան պարտքն է՝ իբրեւ առանձնապահ տգղային պատուոյն՝ ի դատ կոչել թշնամանիչը եւ հատուցում պահանջել, եւ. եթէ մտիկ չընէ՝ քաղաքական իշխանութեան դատաստանին յանձնել, ցուցնելու համար թէ ամբողջ ազգի մը պատիւն անհատի մը կրից խաղալիկ չկրնար լինիր։

Շատ ցաւալի է տեսնել որ Սէլամսըզի հայ բնակիչք, որոց մէջ ազգասէր եւ խոհական անձինք պակաս չեն, իրենց թաղային իրաւունքը պաշտպանած ժամանակ՝ ազգին գլխոյն եւ վարչութեան դէմ եղած անարգանաց տչք կը դոցեն, առանց խորհելու թէ Պատրիարքն եւ վարչութիւնն ազգինն են, իրենցն է, եւ. անանց եղած թշնամանքը նոյն իսկ իրենց կը վերաբերի։

Երեքշաբթի աւուր Մասիսի մէջ ՍՍԻՍ տարագրութեամբ հրատարակուած յօդուածի մը դէմ Գեր. Խորէն Արբագան նամակ մը գրկած է մեզ, բայց ձեռուընիս ուշ հասնելուն համար հրատարակութիւնն յաջորդիկ երեքշաբթի աւուր կը թողունք։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Լուսաւորութեան ատոյգ նշաններէն մին ալ ճշմարտասիրութիւնն է։ Տգիտութիւնն է միայն որ առաւել երեւակայական մեծութեամբ կշռատեալ՝ քան թէ իրեն իրական վիճակը դիտնալու համար թող կուտայ որ չըհաւնածը ու իրեն անտիրոյթի խառքերն ու ճշմարտութիւնները ճակատին ըսեն։ ճշմարիտ դիտութիւնը առնչուած է, ու երբոր մոտցածնոյց ու ատոյգ գրակը դիմէն փոր առնեա՝ կցաւի, բայց ոչ թէ կորուստ փաստաւոր համար, այլ անոր համար թէ

(1) Այս վերջին տեղը որ Պիհաւթուն եւ Պէհիսթուն ալ կյորջորջուի. լեռ մ՝է նոչանուն դեղի մը քովերը՝ որ Բրիտանի մէջ եղող Բիրմանչահ քաղաքէն հինգ մղոն դէպ՝ ի արեւելք կիյնայ։ Սոյն լեռան մէկ կողմը որմի պէս փիրէն՝ ի վար ուղիղ կարուածի պէս ապառաժ մը կայ, որ 1700 ոտնաչափ (այսինքն Ղալաթիոյ աշտարակին պէս գրեթէ վեց հատին իրարու վրայ դրուածին չափ) բարձր է։ 300 ոտնաչափ դեռնէն բարձր այդ ապառաժին երեսը Դարեհ առաջինը ողորկեցուցեր եւ. վրան պատկերներով ու սեպագիր գրիրով չատ մը բաներ փորագրել տուեր է, եւ որպէս զի այդ յիշատակարանը անձրեւնկէ ու հպանակաց փոփոխութենէն անմատչելի ու անջնջելի մնայ, վրայէն իւղոտ նիւթ մը քսուած է։

թայէց վրան հիմնեալ է եւ 'ի կիր առնուած է Գարսիկներէն։ ասոր դիւրը հաւանականաբար Աբրայմենեցւոց ատենը պատահած է, այսինքն 500 տարի նախ քան զԳրիգորոս։ Այս տեսակէն՝ որ դիւրաս. կը կարդացուի՝ խոտ. ի. չ. ի. ...։ Ի վերջիւրեալ Գիտութեանի ու Գրականի պարանոցի մէջ գտնուածներէն միւսներ մեղի ուրիշ անդեկութիւն չեն տար, այլ եթէ Պարսկաց թագաւորներուն անունքը, անոնց դատաւորները եւ քանի մը գովեստաբ յիշմիդ։

Քննելով հաստատեր է որ խրատանչիւր Արիական մէկ տեղագրիր յիշատակարան՝ իրեն հետ եւ երկրինքնուս թարգմանութիւն կը կրէ Ասորական ոճով։ որ այս երկու ոճերուն մին Պարսկա-Սկիւթեանն է, որ Թուրանական լեզուին, իսկ միւսը Ասորականը՝ որ Սեմական լեզուաց բառերն կը վերաբերի։ Հիմա Արիական տեղագրիր յիշատակարանները՝ որոնք եւ Նուտրաբրատ. կը կոչուին, մէկ տեղ ժողվելով իմացուեր է որ անոնց մէջ հարիւր եւ քառասուն յատուկ անուանք կան, որ հարիւր եւ Ասորիական թարգմանութեանց մէջ ալ գտնուելու են, եւ. իրարու ալ գտնուած ու կարդացուած են։ Այդ 140 յատուկ անուանց ընթերցումը տեսակ մը բանալի է միւս գոցերն ալ բանալու։

Մեր հայրենիքը գոնաւորներուն բոլորն ալ հին ու դժուար տեսակէն է։ Մինչդեռ Պարսկաց լեզուաս. փոխարարուածները ճիշտ այլ ու բնի պէս ամեն մէկ տեղ կամ տեղերու բարդրութիւն ձայն մը կինչանակէ, ու այն ձայնին ու գիրերը ճանաչող մէկը առանց խնուտան ալ խմնալու կարող է զանի կարդալ։ ոչ այնպէս են՝ ինչպէս վերը յիշուեցաւ՝ Հայաստանի մէջ գտնուածները։ Հոս մէկ տեղը կամ քանի մը տեղերու բարդրութիւնը՝ ոչ թէ ա, է, ի, ը, ս, թ եւ ին կինչանակէ, այլ կամ վանկ մը կամ կատարեալ խնաս մը։ այս է անոնց կարդալը այդ չափ մինչեւ անհնարինութեան հասցնող դժուարութիւնը։ Բայց բնաւ տարակոյս չկայ որ այդ մեռան ուսումնականք այդ հաղարաւոր տարիներով լուռ ու համր կեցած վիճակները խօսեցնել պիտի տան, եւ անանկ խոսեցընել պիտի տան, որ աշխարհք զարմանայ ու հին պատմիչք իրենց դերեզմանեներուն մէջ մէկ անգամ դառնան։

Զարմանալի եւ միանգամայն դարուս ուսումնականութեան փառքն ու յաղթանակն է թէ ինչպէս սկսուեցան այդ տեղագրիրը կարդալու։ Հիմնական սրամտութեամբ մեռեցաւ այդ յիշատակարաններուն 70 տարի առաջ (1802 թուին) 27 տարեկան ուսումնական Գերմանացի մը կրտսեր Գէնտանեան, եւ բաւական տարին քնի ելլ ու տանջուելի ետքը դուռ անանց մէջ հին պատմութիւններէ ծանօթ Պարսիկ թագաւորաց անունքը, ինչպէս Դիւրոս, Դարեհ, Փսերքսէս, Արտաքսերքսէս եւայլն։ Այսչափին տասնին ու ձայները ճանաչելէ զկնի, ուրիշ դիտնականք՝ զարմանալի Պիւրնուֆ Գազդիացին եւ Լասէն Նորմանացին շարունակեցին անոր քննութիւնը։ Պիսաթոնի երեւեցի տեղագիր արձանագրութիւնքը երեւան հանելու պարծանքը Անգղիացի Բաքլինսան ուսումնականին կը պատկանի։ Հայաստանի մէջ գտնուող տեղագրիրը կարդալու մէջ բաւական յաջողած է Գերմանացի Տօքթոր Մորդման՝ որ գրեթէ չորս տարի հոս Պոլիս կը բնակի։

Մեր Հայերուս համար շատ կարեւոր էր եւ խիստ փափաքելի թէ Հայաստանի մէջ գտնուած տեղագրերը ինչ կլսան։ Բայց ասոնց «ճշդ գիտաբ տեսակէն ըլլալով, մինչեւ յարդ ուսկաբին ատոյգ ու անկասկածելի արթիւնքնին ամբոյնելու համար Հնդիսաւոր ժողովոյ մը կը կազմուի։

դիւնք չկայ, ուստի հարկագրուած ենք ա՛լ սպասելու։ Սակայն դարձեալ շատ հետաքրքրական է իմանալ որ Պիսաթիունի յիշատակարանը, ուր որ առաջին Դարեհ իր նուաճած երկրից ցանկը փոխադրել տուեր է, նաեւ մեր ազգին անունը կը կրէ։ Իրրեւ մեռաստաներորդ գաւառ նշանակուած է հոն Արմինիա՝ որ անտարակոյս Հայաստանն է։ ուստիւ եւ կը հասկցուի թէ արդէն 500 տարի նախ քան զԳրիգորիսատ նաեւ Պարսիկք զմեզ Արմինիայք կոչեր են թէ մեր Հայ կամ Հայաստան բառը ուստից յառաջ եկած է՝ տարբ վրան տակաւին մեծ մութ կնոտի։ սակայն «Արմինիա» անունը առ ժամանակ մեզի հատոր ընդունելով կտեսնենք որ բաւական մթութիւններ կիսարատին։ զարմանալի երեւոյթ Մարդ արէի ԾԱ։ գլ. 27 հատորին նբայեցներէն բնագրին մէջ գրուած է «Հայմիս ալէհս մարիէլսօթ արարամ մինի վէ աշքենազ» որ ըսել է թէ «կանչեցէք անոր (Բաբէլոնի) զրան Արարատայ Մինիի եւ Ասքանազի թագաւորութիւնները։» Ուսկից կհետեւի թէ Արարատայ քովերը թագաւորութիւն մ'ալ փնտռելու ենք «Մինիի» անունով։ եւ ո՞վ չգիտեր որ «Մինիի» բառը օտարագիներներն մեզմէ տրուած Արմինիա խօսքին երկրորդ մասն է։ իսկ «տար» մասին գալով, ատիկայ թէ Սեմական եւ թէ Սանսկրիտա լեզուաբանութեան կնշանակէ, որով Արմինիա ալ հետեւաբար կրնայ «լեռան Միինիի» նշանակել, մանաւանդ որ Դամասկացի Նիկոլայոս Հայրապետն ալ կըսէ թէ «Մինիի» գաւառ մ'է 'ի Հայաստան՝ Պարիս կոչուած լեռանը մօտ։ Եւ շատ ալ հաւանական է որ Մասիս եւ Մանաւազկերտ անուանքը ալ «Մինիի» հետ յարաբերութիւն ունենան։

Բայց սա ըսենք թէ՝ ե՞րբ պիտի գտնենք մեր վրան տեղեկութիւնք ուրիշ ազգերէն մնացեալ։ ե՞րբ պիտի մեր մէջն ալ մարդիկ ու ազգասէր եւ արդեւսիք ազգասէր անձինք գտնուին որ բարձր ուսումներու ու դիտութեանց համար ճաշակ ունենան եւ զիրենք նուիրեն սաանկ աղնիւ եւ անմահ գործերու։ ե՞րբ պիտի անգամ մ'ալ Հայու գաւակ մը սուր գրիչը բռնէ, ու Վանայ, Արծուիքայ, Ցորտ կերտի սեղպագրերէն հանէ յուշնէ աշխարհին «Հայ» անունը։

Ա. ԱՏԻԲԻԱՆԵԱՆՑ

1871 հոկտ. 30 դեսարիս

. . . խմբագիր.

Աղբիւրս յրագրոյդ 1142 եւ 1143, իսկ Մանդուսէի 1798 թուոյ մէջ հրատարակուած եւ Ցէր Մարարիոս քահանայ ըստորագրութիւնը կրող երկու նամակները թէպէտ Թալատի Վարդ—Գաորիկեան վարժարանին դէմ գրուած բոլոր նամակներուն իրրեւ պատասխան գրուած են, բայց նոցա պարունակութիւնը յայտնի կը դուցնէ թէ մեր՝ Մասիսի 1125 թուոյն մէջ հրատարակած նամակին ուղղակի պատասխանները չ'են։

Մենք յիշեալ նամակաց մինչեւ հիմա պատասխանել կ'ուզէինք, բայց տեսնելով թէ Մանդուսէի մէջ հրատարակուած նամակը չարունակելի էր։ մեր ուսացարդը տեսնելու սպասած, սակայն վերջապէս չարունակութիւնը տեսնելէ յուսահատած՝ կրկին ձեռքերիս առինք պատասխանելու։

Նամակագիրը Մասիսի եւ այլոց մէջ հրատարակուած նամակները դասատուի մը հեղինակութեան կ'ուտայ, զոր մեր գործիքը կ'անուանէ։ Մենք յիշեալ քահանային կը յայտնեմք թէ Մասիսի 1125 թուոյ նամակին հեղինակը մենք ենք, եւ մեք վերան զանազան պիտողութիւններ ըրած դասատուն չենք։ Միանգամայն այն դասատուն դոյ մեր գործակիցը եւ գործիքը կ'անուանել, ոչ գործակիցնիս եւ ոչ գործիքնիս է, այլ մեք ենք մեր գործակիցը, եւ մեր գրիչն է գործիք մեր նամակման։ Սակայն մեք հոս չենք ուզեր նոյն դասատուին փաստաբան կանգնիլ, յուսալով որ նա իրեն դէմ եղած թշնամանքները եւ դրպտրութիւնները անդատաստանի չը պիտի թողու։ Մեք միայն մեր գրութեան իրր պատասխան գրուածներուն կը պատասխանենք։

Ցէր Մարարիոս հայրը Մոսիսի մէջ ըսած է.

« Այս դարը հայու համար բարեկարգներու դար ըսուելու արժանի է, որովհետեւ ամեն բերան բարեկարգող է եւ ոչ ոք ինքը ինքեան բարեկարգիչ։»

Նամակագիրը քահանայն այս խօսքը շատ իրաւամբ գրած է, մանաւանդ թէ աւելի մեծ իրաւունք կ'ստանար՝ եթէ իր այս խօսքը անձամբ անձին պատշաճեցնէր։ Մեր յեռասպայ բոլոր դիտողութիւնները, առարկութիւնները, հերքումները ուրիշայ կ'ապացուցանեն։

Արժանայարգ քահանայն մեր՝ իր բարոյականի դասաղրքին համար «չկրնալուկ մարքէն ծնունդ առած անհեթեթ սկզբանց խառնուրդ մ'է» ըսած բլլալնուս համար մեզի դէմ շատ բաներ գրած է, շատ թշնամանքներ նաեւ տեղացած են մեր վրայ իր փաստաբաններուն կողմանէ զանազան լրագրաց էջերուն մէջ։ Ուստի կը հրաւիրեմք ամենքն ալ՝ թող ուշադրութիւն ընեն մինչ մենք Ցէր Մարարիոս հոր հետ խօսինք։

Արժանայարդ Ցէր Հայր.

Հակառութեան մէջ կ'ելնենք երբ մի եւ նոյն անձը, մի եւ նոյն գործոյն մէջ, մեղ գործածէ եւ գործիք կ'անուանէ։ իրրեւ արամաբան պարտէիք գիտնալ թէ այս երկու բառերը տարբեր սահմաններ, տարբեր նշանակութիւններ ունին։

Ցէր Հայր, կը տեսնէք երբ հայը հոյլաւն գտնիին է եւ այս հնչմարտելու համար փաստ ապիտութիւնն է կլսէք։ քանզի ազգութիւնը հոն ոչ փաստ՝ այլ պատճառ կրնայ համարիլ։

Սիրալ է սկզբունքներդ երբ կըսէք թէ մարդկային ընկերութիւնը բարձրացնող բարոյական դիտութիւն է։ ոչ, այս պաշտօնը բարոյական կրթութեանն է, եւ ոչ միւսին, զի բարոյական դիտութիւն ալ ուրիշ ամեն գիտութեանց պէս գիտութիւն է։ իսկ բարոյական կրթութիւնը առաքինական ուսանութիւն, որոց ծէ մէկը հարկաւորագէս ցմիւսը կը հետեցնէ։

Անհեթեթ է ձեր սկզբունքը երբ կըսէք թէ՝ բան մը 'ի գրէն իսկ եթէ չ'ապացուցուի՝ փաստութիւն է, փոխ զի ամբաստանութիւնը իրեն կից հաստատութեան կամ վկայութեան անհրաժեշտ հարկը չունի, այլ երբ ամբաստանութիւնը չընդունուի։ այն ատեն հաստատութեան հարկը երեւան կ'երթէ։ Մեր գրածներն ալ նկարագրական բլլալով, նոյն իսկ դրութեան մէջ հաստատելու հարկ մը չկար։ բայց եթէ վերջէն միշտ ապացուցանել պահանջուէր, եւ չկրնային, այն ատեն կը պարտաւորէիք մեզի պէտք եղած ատենը տալ։

Սուտ կը խօսիք երբ կըսէք թէ՝ փաստութիւն է բաղմարժանիք այդիսանց ակր ընտանիք մը թշնամանելիդ։ փոխ զի մենք ոչ ամբաստի նոյն ընտանեաց ուզած եմք մեր խօսքը, այլ նոյն ընտանեաց մէկ անդամին՝ որ իր տեսչութեան տակ եղած վարժարանը խեղճ վիճակի մէջ պահած է, մեզ նման եւ ձեզնէ շատ տկար դասատուներ ընտրելով, որով ազգային մանկտուին բարոյագէս մահուան դատապարտիքնիքը առած է։ Ուստի մենք նոյն անձին երեւելի եւ անարեւելի մեղքով հարուածներ տալու իրաւունք ունէինք։

Սիրալ է ձեր կարծիքը երբ « փաստութիւն է մի եւ նոյն եպերանքը բոլոր լրագրաց մէջ հրատարակել ուստից օրինաւոր հերքում ըսելու » ընելով բոլոր գրութիւնները մեզի կը յատկացնէք։ Քանզի բոլոր նամակաց հեղինակը մենք չենք, իսկ մեր հեղինակ գտնուած նամակներուն պատասխանաց եւ ոչ մէկը առանց հերքման թողուցած եմք։ ուրիշ խնդիր է եթէ խմբագիրք մեր հերքումները չեն հրատարակած։ որոց խրիսք ամէն մէկ նամակներս 'ի պահանջել հարկին կրնանք յայտնել։—

Սուտ կը խօսիք երբ կ'ըսէք թէ՝ փաստութիւն գործած եմք Կ. Գ-ինովարժարանէն եկնելուն վրայ գայրանալով զպրոցին վրայ յարձակած բլլալնուս։ Քանզի եթէ մենք զսյրացանք՝ ո՛չ թէ Կ. Գ-ին վարժարանէն եկնելուն վրայ էր, այլ անոր տեղը վարանակ աւելի հմուտ կամ գոնէ նոյնչափ հմուտ անձ մը կարգելու, տեսաւ չը իր ազգականներէն մին զանուզ տգէտ անազատական մը կարդելուն վրայ էր։—

Սիրալ է Ձեր սկզբունքը թէ՝ անկարգ դպրոցի մը ընթացքին վրայ լռութիւն պահելը կեղծաւորութենէ յառաջ կուգայ։ քանզի մենք դարձ լռելու ուրիշ պատճառներ կրնայինք ունենալ։—

Ցեղեղուկ մարի ծնունդ է. Ցէր Հայր. դպրոցին դանէն ներս չմտնել եւ ուրիշ ճամբէ սպրդիլը՝ փոտութիւն եւ բարոյական գողութիւն սնոտանել։

Նոյնպէս իր դասին ներկայ չենք գրտնուած խօսքէն հետեւութիւն հանելը թէ՝ բնաւ դպրոցին դռնէն ներս մտած չենք, խնաստոսութիւն է։

Անհեթեթ սկզբունք է ըսել թէ՝ ոմն ուրիշին մէկ ձեռագիր տետրը կը կարդայ՝ գոգունի կերպով է։ յիշեալ բարոյագէտ դասատուն եթէ իր տետրերէն մէն մի օրինակ ունենալով դայն իր մնաուկին մէջ պահած ըլլար՝ իրաւունք կ'ունենար այսպէս ըսելու։ բայց քանի որ նոյն տետրերուն (Ֆ—Զ) օրինակը աշակերտաց քով կը գտնուի, չէ՞ կրցեր դասել թէ՝ այն աշակերտներէն մին իր տետրակները մեզ տուած բլլայ։ Ուստի այս մասին մեղի տուած վատութիւնը եւ նուազագական կիրքը որո՞ւ կը պատկանի։—

Ինքզինքնիդ կը խաբէք եւ կամ թէ ուրիշները խաբել կ'ուզէք երբ «Փէնի տիւ Քրիսթիանիսմի հոդին կը կրենք» կըսէք։ քանզի նոյն հոգին կրողը ոչ կը բամբասէ, ոչ կը նախատէ, ոչ կը սատէ։ իսկ դուք ձեր երիւց նամակաց մէջ ատոնք գործելով՝ Ձեր գործքերը Ձեր խօսքին կը հակառակին։—

Գասատուները վատահարաւելը՝ աշակերտները թունաւորել է կըսէք, բայց դուք մեր դրութեան համար ուրիշ դասատու մը կը վատահարաւէք։ բա՞ ձեր սկզբան դուք ալ կը թունաւորէք։ ատիկայ գասատուի մը ազգութիւնը երեւան հանելը՝ ուշակերտին գոհած ժամանակները իմացել է եւ ոչ թէ զայն թունաւորել։—

Ցէր Հայր, կը սիրէիք մանաւանդ թէ կը թշնամանէք երբ Վարդ—Գաորիկեան վարժարանի պաշտօնակալաց դէմ դրելնուս համար դեղ սկզբամբ հասարականաց միացեալ կը համարէք։ քանզի եթէ մեր բոլոր գրածները ստոյգ ալ բլլային՝ դարձեալ մենք հասարակականներէն այնչափ հեռի կը մնանք որչափ որ Արեւելքը Արեւմուտքէն։—

Սուտ կը խօսիք երբ կըսէք թէ՝ գանգատած բլլալ ենք տեսչութիւնը դասատուի մը չ'ընտրելուն (տեսուչը) համար։ քանզի մենք երբէք այսպիսի գանգատ մը կամ առաջարկութիւն մը ըրած չենք։—

Սուտ խօսած են անոնք որ Թ. Լիֆէնսէն իր վրայ հոդաբարձութեան պաշտօն չունի՝ այլ միայն դանձապետութեան (թէեւ չենք դիտեր մը լրագրոյն մէջ) ըսած են։ եւ դուք ալ մեղմակից էք։ քանզի սուտ բլլալը գիտնալով՝ մեզի դէմ դայն իրրեւ ճշմարիտ փաստ յառաջ կը բերէք։ Արդէն Մասիսի 1138 թուոյն մէջ մեզ դէմ հրատարակուած բազմաթիւ ստորագրութեամբ նամակը եւ Մանդուսէի 1670 թուոյն մէջ հրատարակուած ուրիշ նամակ մը (առաջինը՝ վերջինին վարժարանին ճշմարիտ նկարագիրն բլլալը ապացուցած էր) կ'ապացուցանեն թէ Թ. Լիֆէնսէն ո՛չ միայն գանձապետ՝ այլ նաեւ հոգաբարձու ալ է։ Սակայն թէեւ ատոնք ալ չ'բլլային։ պաշտօնակալները որոնք կախում ունին՝ ով հրատարեցուց Կ. Գ. վարժապետը՝ ով պաշտօնակալ կարգեց Ի. վարժապետը եւ ով զՁեզ։ Ցէր հայր, դասատու անուանեց։—

Մինչդեռ Ց. Գ. վարժապետին համար կը վկայէր թէ՝ շատ աղէկ դրաբառ գիտէ, կամ այն է թէ սուտ կը վկայէք եւ կամ այն է թէ իր կարողութիւնը քննելու չափ գրաբառի հմտութիւն չունիք։ Քանզի շատ աղէկ գրաբառ գիտցած չ'բլլար հայկարան մը որ իր սրբագրութեան մէջ «բարդուս աչխատանաց». «հուսատս ընծայելով գրպարտութեան իրիր». «ընդ յովրամայ 'ի միտին». «հարիւր 'ի չղիմոյն» եւայլն եւայլն կը գրէ։ Այս տողերը նոյն իսկ հայիտուանը այակերտաց օրէնքերը սրբագրելով ինքը գրած է։ եթէ ինքնագրոց ձանձրոյթ պատճառելէ չը վախնար՝ ամբողջ պարբերութիւններ կը հրատարակէինք։ որոց մէջ յիշեալ հայկարանին գրաբառի ոճը լաւ մը կը տեսնուէր։ բայց նորա գրաբառի մէջ ունեցած հմտութիւնը վերոյիշեալ քանի մը տողերն ալ ապացուցանելու բաւական են։ ուստի առ այժմ դանց կընենք ամբողջ պարբերութիւնները հրատարակել։—

Կը տիսրիք երբ դիւցազնական գործերը եւայլն ցարնիք կը գործուին։ իսկ գաղութիւն եւայլն դիշերը կը գործուին ըսելով. գաղանի գործերը ցնորական (խէյալի) եւ անիրաւ (հարամի) կրլլան ըսելով հետեւութիւն կը հանիք։ Քանզի նեղրեցէք մեզ ըսել թէ՝ Ձեր ձեռնարկութիւնը արամարանական չէ։ նախագրութիւնը եզրակացութիւնը չը հետեւիր։ իսկ եզրակացութիւնը իրրեւ դատ նախագատութիւն ալ քննելով տիսրալ կը գտնենք։ քանզի գանազան պատճառներ անդի կ'ուտան որ՝ բարի գործեր ալ մթութեան մէջ գործուին։ ուրիշներ կան մթութեան մէջ գործուած գործեր որ բարի են։ հետեւարար մեր մթութեան մէջ գործելէն՝ այսինքն տեսանց ատորագրութեան հրատարակելէն չը հետեւիր որ մեր գրածները ցնորական եւ անիրաւ ըլլան։—

Ներեցէք նաեւ, Ցէր Հայր, երբ ըսէք թէ՝ ձեր բարոյագիտութիւնը ապացուցանելու համար յառաջ բերած սիրքերնիդ բարոյագէտի սկզբունքներ չեն, եւ ոչ նոյն սկզբունքներէն հանած հետեւութիւններդ արամարանական. փոխն դի կըսէք «բարոյագէտ մը վերանայն պէտք է ըլլայ» սիրալ է այս սկզբունքը, քանզի շատ անձինք ուսմամբ բարոյագէտ կ'ըլլան, սակայն երբ վերանայութեան ունակութիւնը չ'ունին, վերանայն չեն կրնար ըլլալ։—

Նմանապէս ոչն նախապատութեան ենթակայն ատորդելի եւ ատորդելին ենթակայ ընելով ուրիշ նախադասութիւն մը կազմեր էք (զօրութեամբ)։ այսինքն վերանայն անձ մը բարոյագէտ կ'ըլլայ։ Թողութիւն ըրէք։ երբ ձեզի ըսենք թէ՝ ընդհանուր հատատատիսն նախադասութիւն մը՝ որուն ատորդելին ենթակային համարդեր չէ՝ պարզապէս չկրնար դատնալ։ ուստի դուք պարզապէս դարձնելով տրամաբանութեան դէմ գործեր էք։ եւ իրրեւ ձեր այս դարձեալ նախադասութիւնը ճշմարիտ, ապացուցանելու քանցեր էք ձեր վերանայն ըլլալը։ որմէ ինքնին կը հետեւի Ձեր բարոյագէտ մը ըլլալը։ Բայց մէկ կողմ ձգենք թէ՝ Ձեր ըսկզբունքը (մեծագոյն նախադասութիւնը) սուտ է։ փոքրագոյն նախադասութիւնը (Ձեր վերանայն ըլլալը) չէք կրցեր ապացուցանել։ փոխն դի դայն ապացուցանելու համար՝ ազգուսաի ուսելի հնդիքատ միջոց մը կ'առաջարկէր։ այս առաջարկութիւնը Ձեր վերանայնութիւնը չ'ապացուցաներ։ Ուստի ձեր մեծագոյն եւ փոքրագոյն նախադասութիւնները անընդունելի ըլլալով, անանցանելի եղած եզրակացութեան (այն է բարոյագէտ լինելնիդ) թէեւ հետեւական բայց անարատ ըլլալը ինքնին կը հետեւի։

Ձեր ուրիշ մը վերանայն չ'ըլլալէն բարոյագէտ չ'ըլլալը հետեւցնելնիդ քննադատել չենք ուզեր։ վստահ ըլլալով որ՝ թէ դուք եւ թէ Ձեր փաստաբաններդ լաւ պիտի տեղեկանան մեր այս գրուածքով թէ՝ դուք ոչ բարոյագէտ էք եւ ոչ տրամաբան։ հետեւարար մենք իրաւունք ունէինք Ձեր բարոյականին նըկատմամբ ըսածներնուս վրայ։ սակայն եթէ կ'ուզէք։ զանազ ալ քննադատելու աշխատութիւնը յանձն կ'առնուենք ինչպէս նաեւ Դ. Ֆ. Հայկազանին գրութիւնները։

Ի վերջոյ, Ցէր Հայր, մի նեղանաք եթէ այսչափ յառաջ գոցինք, զի դուք զմեզ ատիպոցիք՝ Ձեր երկու գրութեանց մէջ խաղացած արատաւոր կերպէ պերոյենից, եւ մանաւանդ հրաւիրելիք զմեզ որ զՁեզ ազգու անուանելնուս համար ուղղուած դիտով ցոյց տուած կիտերն յայտնենք։ արդ խղճութիւն չնորհեցէք։

Մեծապատիւ խմբագիր, վստահ ըլլալով որ պիտի հաճիք լրագրոյդ էջերէն գրութեանս տնկին մը չնարկել, կանխաւ մեր շնորհակալութիւնը յայտնել կը փութամք։

* *

---

11 Նոյեմ. 1871 Յամանթիա
Մեծ. Լիվինոպ.

Կը խնդրեմ որ ներկայացնել առ Ձեզ ուղղեալ թատերական աղդը Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ հրատարակել հաճիք։

Հայկ. Ընկերութեան
Ցնորքն Ժողովոյ
Ատենապետ
Յ. Խանդան.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

Ի Ջէյրապէկ Հայկ. Ընկերութեան Յամանթիոյ

13 Դեկ. 1871 յաբաթ գիշեր ժամ 3

Ա. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒՆԵՐԻ ԽՄԲԻ

ԳԼԽԱՐ ԵՒ ՀԱՅՐԱՆԻՆ

Կամ

ՀՈՎԻՒՔ ՄԱՍԵԱՑ

Ի Թաթերդութիւն երգախառն չորս արարս

ՀԵՂԻՆԱԿԱՊԻՏԻՒՆ Պ. Գ. ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՀՈՎԻՒ ԵՒ ՀԱՅՐԻՒՀԻ

Գնարերգութիւն ի մի արար

ՊԱՐ ՆԵՐՈՒԱՏԵՐԵՑ

Պատիւ անենք ծանուցանել մեծարգոյ Ազգայնոց թէ՝ ինչպէս նախորդ ձմեռուան մէջ, Նոյեմբեր ալ այս ձմեռ Հայկ. անձնուէր խումբը՝ որոյ մէջ լաւ բառականին յաջող դերասաններ կը գտնուին, Հայկական դրասրահիս մէջ այս չաբաթի դիշերուընէ սկսեալ երկու չաբթիք անգամ մը ընտիր թատրականներ եւ ազգային նոր հեղինակութիւններ ներկայացնելու եւ ամէն շաբթու. ազգային ընտիր երգեր եւ գոնեպան տեսակ պարեր տալու, ինչպէս նաեւ երկու չաբաթը անգամ մ՝ալ ըլլալիք տեսակցութեանց դիշերներն մէկ մէկ ծիծաղաշարժ գաւեշա տալու պատրաստ է։

Յոյն ներկայացման յաւաջ ընթացքն հոն (իբրեւ անձնուէր խումբին մասնաւոր մէկ նուէրը) Յամանթիոյ երկուս վարմարանաց պորթիքներուն նպաստաւոր ըլլալուն, կը յուսամք որ թատերասէր ազգայնիք իրենց ներկայութեամբը կը բարեհաճին թէ՝ ինչպէս վարմարանաց նպաստել եւ թէ՝ ընկերութիւնս այն ձեռնարկութիւնը քաջալերել։

Գին Ա. կարգի 8 ղուրուշ։
» Բ. » 6 »
Ցզայրոց կէս գին

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պատիւ կը հանրութիւն ծանուցանել տեղը բնակող դերասդիի ծնողաց որ դիտաւորութիւն ունիմ դիւղիս մէջ յարմար տեղ մը 1872 թուոյն սկզբէն մանչերու եւ աղջկանց դպրոց մը բանալ ուր ասորագրելոյս տնօրէնութեամբը հնարաւոր բաները ոլորտ ուսանելն։

Հայերէն ու Ցաճկերէն թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Բնագիտութիւն, Գաստութիւն, Զանազան երգարուեստ եւ դրօնք՝ այն է սրբագրան Գաստութիւն եւ Աւետարանի ընթերցանութիւն։ Ցառաջ լիզուներէն մին՝ այսինքն Գերմաներէնը կամ Դարդիերէնը եւ կամ Անգլերէնը ըստ կամաց կը սորվուի։

Ցուճկերէնի տեղ ազգիկունը Ազգնեղորդութիւն պիտի սորվին։ իսկ մեծերը գործնական տեսականերու իր տեսական մասանցը հանդերձ։

Գաշեակի, սրնգի եւ ապեգան դասերը ասանձին պարտմունով է։

Ընդ հանուր պայմաններն են։

Խրատքանչիւր ոչակերտ կը վճարէ ամիսը երկու արծաթի Մէճիտիէ հանելիկ։

Եթէ ընտանիք մը երկու աշակերտէն աւելի ունիցի, երրորդը՝ չորրորդը եւ այլն մէկ մէկ Մէճիտիէ միայն կը վճարեն։

Հեռու թողելի աշակերտը կ՝ընդունիմ՝ ընտանեաց մէջ մասնաւոր պայմաններով։ Ինքս ալ ընտանեօքս դպրոցին տունը կը բնակիմ։

Աւելորդ չեմ սեպեր միանգամայն խնայելի մեծապատիւ հասարակութեան զի Դերմանիոյ մէջ դասատիրակութիւնն ու ուսուցչութիւնը որվիչ եւ գործով ոչ սակն մը կիրառութենէս կկնոր հիմա քաղաքիս մէջ վարմարութեան դրսիլով փոքր ի շատ պատիւ կը վայելեմ։

Հետս տեսակցութիւ կամեցողները թող շահ. նաւ պարեան դպրոցին ընտրարան հարցնելու բարեհաճին։

Ի Խոսդիզ Ա. Ա.Գ.Ի.Ա.Ն.Ե.Ա.Ն

Ս. Զ. Դ.

Գիտղիոյ եւ Բրուսիոյ ճակատամարտին պատմութենէն ետքը՝ ընթերցասիրաց մատնուած փափաքանքը բաղկացաւ հիմա հրատարակուիլ՝ ի Վենետիկ Բարիզ. Հատարակութեան (Գ.Դ.Ն) ազգասի տրկոմիր որատանիկ եւ ոհաւոր տեսարանները պատմութիւնը՝ բոլոր առաջնոյն թերի տեղերի՝ ի լոյս ելնելով։ եւ արդէն առաջին եւ երկրորդ թերթերը հասած են՝ ի քաղաքս։ եւ հնարաւոր ամեն շաբաթ երկերկու թերթ պիտի դոյ կանոնաւոր կերպով։

Կը վաճառուի՝ ի Սկիւտար խան՝ ի Բէրէյէմպէ. եւ՝ ի Գալաթիան դրանոյ՝ ի Զագմագճիլար եւ ամեն հոյ դրավաճառաց քով։ գին իւրաքանչիւր առտրին 60 փարայ է։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Գ. Ա. Զ. Տ. Ն. Ի. Ր.

ՍԻՐԱՀԱՐԱՑ

Կամ

ԱՐՄԱՏԱՑ ԱՇՏԵԼՈՒՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Այս միպտուանութիւնը հինգ հատորէ պիտի բաղկանայ, որուն Ա. հատորն արդէն հրատարակուած, եւ, Բ. հատորն ալ մամլոյ տակ է։ որ մօտ օրերս պիտի հրատարակուի։

Սմիսոլ գրքոյն դինն է բաժանորդագրութեան տեղերն են Զաղ մաղ հրլար հոգուշտ. Յարութիւն Մարգարեանի ՋՅ թիւ. Գրատունը։ Մահմուտ-փաշայ պօյանի Մանուկ տպարին 208 թիւ խանութը. եւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով հատով կը ծախուի։ Խ. Գ. Ա.

ՊԱՅԼԻՄԱՑԻ ՎԱՐԴՈՒՀԻՆ

Գ.ԼԽ ԲԱՐՈՅԱՆԸ

ՍԱՐԳՍԱՆՈՒԹԻՒՆ Գ. ՁԱՓՐԱՍՏՃԵԱՆԻ

Կը ծախուի Հոյ գրավաճառաց խանութները։ Գին 5 ղուրուշ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

1872 մարտի սկիզբէն մինչեւ 1873 փետրվարի վերջը մէկ տարուան մէջ կայսերական բանակներուն համար պէտք եղած դեղերէից գնահատութիւնը պիտի ըլլայ՝ ի Տարի Շուրա հինգ չարմի օրերը Նոյեմբերի 4էն մինչ՝ ի դեկտեմբեր վերջ. գիշերէից տեսակը եւ պայմանները գիտնալ ուզողներուն պիտի ծանուցուի՝ ի Տարի Շուրա։

Ցիշեալ դեղերայքը մատակարարելու. յանձնառու վաճառականք հրաւիրեալ են ներկայանալու նոյն օրերը։

4 Նոյեմ. 1871
Ի Դուռն Յոգարանի

Կոյսերական զօրայ համար 25000 զոյգ իմամ իշի ըստուած բուրդէ գուլպային գնահատութիւնը՝ ի գործ պիտի գրուի յաւաջիկայ երեքշաբթի որը նոյ. 16 էն՝ ի Տարի Շուրա։

Ուստի յիշեալ վաճառքը մատակարարել ուզող վաճառականք, պէտք է որ յիշեալ օրէն յառաջ Յոգարանի Դուռը վաճառականաց յատկացեալ սենեկին մէջ կախուած եւ յիշեալ վաճառքին վերաբերեալ եղած պայմանագրերը դան եւ աչքէ անցուցեն։

11 Նոյեմբեր 1871
Ի Դուռն Յոգարանի

Այս լրագիրը չորեքշաբթի երեք անգամ կը հրատարակուի. երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են։ Պոլիս Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուց ենեակիները։

ԻԶՄԻՐ. Պետիան ազա Ցէամէեան.
ՏԻԳՈՒՏԳԻՍ. Թորոս ազա ասկերիչ.
ԱՏԱՐԵԱՆԱՐ. Մեսրոպ ազա Ց. Գէորգեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Պետիան ազա Թանկէրեան.
ՍԷՍԷՐՏԱՂ. Համբարձում ազա Քուզուքէրպաշեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Թաչատուր ազա Եղմասեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ ազա Ջանքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ ազա Փոթիկեան.
ՍԵՐԱՍՏԻԱ. Ղարսան էֆէնտի Ալշարեան.
ԷՋՆ. Մ. ազա Խաչիկեան.
ՏՈՒՐԵՆ Մկրտիչ ազա Ալչեան.
ՀԱԼԷՊ. Դիկրդարան ազա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՅ. Թաթիոս ազա Բաղրատունի.
ՍԻՍՎԱՆԻՍՊԱՐ. Կարապետ ազա Վարդանեան։

Ուրիշ քաղաքներէ ասորագրութիւն ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԵՊԻՍԿՈՊԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԳՐՈՒՇԵԼՈՒ)

Լոնտրա 3 ամիս զուրուշ	108	—109
Մարսիլիա »	23,30	—24,10.

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ
13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգղ. լիրա	զուրուշ	109	18
Նաբոլեան ոսկի	»	87	10
Իմպէրիալ ռուս	»	89	15
Քսերսիս	»	51,27	
Հինգ ֆրանք	»	—	
Լիմպոնոց	»	104.30	
Գլինձ	»	117,30	

ՍՈՍԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ա Ր Մ Տ Ի Ւ

Ցորեն կարծր	Գէսարապիա	33	—35
» »	Ազոգ	34	—36
» »	Գալէրք	32	—33
» »	Պուրկազ	32	—33
» »	Թէքիրտաղ	31	—33
կակուղ	Ազոգ	32	—34
» »	Գէսարապիա	—	—
Կիրքա Թունա		29	—34
Ցորեն կակուղ	Պուրկազ	—	—
	Վառնա	30	—32
» »	Գալէրք	28	—30
Եգիպտացորեն Թունա		14½	—15
» Անատոլ		»	
Գարի Թունա		13	—15½
» Անատոլ			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈՋԱԿ ՁՈՐ

Գրուբա	զուրուշ	260	—320
Անատոլու	»	115	—125
Գալա			
Լոմբրէ	»		
Կտակած	»		

ԲԱՄԲԱԿ Զուրուշ

Կէյլէ	հօխա	9½	—
Իզմիր	»	10	—
Կասնա	»	8½	—
Պարակասան	»	6½	—7
Վրասան	»	6½	—7

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու յուաշցուած	հօխա	14½	—15
» չլուացուած	»	8	—8½
Ռումելի լուացուած	»	13	—
» չլուացուած	»	8½	—7½
Վրասան լուացուած	»	12½	—
» կիս		—	—
» չլուացուած	»	—	—
Ցոպրոնա	»	10	—
Նակի Շէնիր	»	9½	—

ՄԱԶԸ

Պարակասան	հօխա	11½	—
Անատոլու	»	10½	—
Ճերմակ	»	7	—8

ՌԷՑԻ

Գայսերի Ա. սեռակ	հօխա	20	—20½
» Բ. »	»	19½	—
Ինկիրիս »	»	—	—
Թոզաթ »	»	18½	—
Աքէլէք »	»	17	—
Եօզկատ »	»	16	—17
Զօրուտ		16	—17

ԹԻՖԹԻՐ.

Էնկիրիս	հօխա	40	—42
Գաստամոնի	»		—
Պէյրազար	»		—
Զէրրէզ	»		—
Վան	»	22	—23

ԱՑՈՒԻ ՄՈՐՔ

Ամասիա	7	—10 կասոր մէկ Ս. Լ.	
Եօզկատ	8	» »	»
Սիվաս	»	» »	»
Երզրում	9	» »	»
Գէյսէրի	»	» »	»

ՋԷԹ

Մուսանիա	հօխա	6½	—
Այվալը	»	7	—
Սաքիզ	»	10	—
Սիմիլի	»	7	—
Գլինձ Թոզաթի երիրին մէջ		9½	—10
Սալէպ Դամասկոս	հօխա		—
Աֆիոն	»	235	—240
Փիլիրէ	»	28	—34
Լուսեամ	»	4	—4½
Նաուսա Անատ.	Փիլէ	30	—32
» Ռումելի	»		—
Մեսաքա Պորսկ. Ելլա	»	48	—58
Պրուսա		38	—42

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		զուրուշ	
Խանմի Բիօն. սեռակ 100	հօխ.	1100	—1000
« Բ. »	»		
Եէմէն	»	16	
Շաքսար փալի Անգղ. կնգ.		260	—262
» » Գաստ.	»		—
» դլուխ Գաստ.		290	—295
Ջայ Գոնկոս	հօխան	20	—22
» Բէքս ծագիկ	»	45	—70
Անապ (գոլայ)	կենդ.	1030	—1050
Գլգիդ (պիպէս)	հօխա	10½	—
Լենգակ (չիզիա) Պէնկալա	»	135	—170
» » Մատրաս	»	—	—
Զինք սախտ. 100	հօխա	Գր. 70	—
Երկաթ ձուլանիւ		61	—62
» սախտակ		100	—
» թեւեցաւ		64	—66
Գարֆիլա			—
Բրինձ Լոսիոյ 100	Բիւրը.	45	
Կարագ եզ Ռուսիոյ	գրչ.	13	—14
Խամեաց	»	32	—33